

memo

Aan

Bestuurscommissie Duurzaamheid

Datum en locatie overleg

20 juli 2022, Stadsregio Parkstad Limburg

Onderwerp

Verzoek Waterwerkregio i.r.t. onderbrengen Water en Klimaatadaptatie bij Stadsregio Parkstad Limburg

Inleiding / achtergrond

Door het Rijk is de opgave gesteld om Nederland voor 2050 "klimaatproof" te maken. Deze ambitie is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Binnen het samenwerkingsverband Water Parkstad Limburg (hierna: SWPL) is in eerste instantie het initiatief genomen om voor de regio Parkstad een strategie en uitvoeringsagenda op te stellen. In januari 2020 heeft het SWPL het DB van Stadsregio Parkstad verzocht om hierin een coördinerende rol te vervullen.

In februari 2022 zijn de uitkomsten van dit proces, de 'Klimaatadaptatiestrategie Parkstad Limburg' en 'Actieprogramma Klimaatadaptatie Parkstad Limburg' als eindproducten aangeboden aan het SWPL. Inmiddels hebben de colleges van alle Parkstadgemeenten ingestemd met de Klimaatadaptatie strategie Parkstad Limburg, waarin is vastgelegd op welke manier de gemeenten samen met Waterschap Limburg en Waterleidingmaatschappij Limburg (WML), maatregelen nemen om de (openbare) ruimte zo in te richten dat deze ook in de toekomst leefbaar is en we in staat zijn om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.

Het SWPL heeft geconstateerd dat, gelet op de opgave, de regio wellicht meer gebaat is bij een meer geconsolideerde samenwerkingsvorm en heeft het Dagelijks Bestuur van Stadsregio Parkstad Limburg middels een ingekomen brief op 11 april 2022 verzocht te onderzoeken of hier een rol voor de Stadsregio is weggelegd. Om dit te bewerkstelligen zouden de thema's water en klimaatadaptatie aan het werkveld van de Bestuurscommissies moeten worden toegevoegd. In het DB van 13 april jl. is besloten dat dit verzoek dient te worden voorzien van een advies van de BC duurzaamheid, voordat het DB hierover een besluit neemt. Hierop heeft de Bestuurscommissie Duurzaamheid op 25 mei jl. geadviseerd om een aantal personele en juridische aspecten nader te onderzoeken alvorens over kan worden gegaan tot definitieve besluitvorming.

In onderstaande memo leest U een nadere uitwerking van deze aspecten.

Onderzochte aspecten

Hoewel de Bestuurscommissie Duurzaamheid in beginsel positief tegenover het verzoek en bijbehorende oplegnotitie van SWPL staat, dienen een aantal zaken nader te worden onderzocht alvorens de Bestuurscommissie het Dagelijks Bestuur kan adviseren, zijnde:

- A) De juridische inpassing van het thema 'water en klimaatadaptatie' binnen de kernagenda, taken en verantwoordelijkheden van Stadsregio Parkstad Limburg.
- B) De borging van de samenwerking met waterketenpartners Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en WML.
- C) De overleg en besluitvormingsstructuur van de BC Duurzaamheid in relatie tot dit thema en de ontwerpbesluit punt 3.b genoemde externe partners.
- D) De mogelijkheid tot werving en borging van de benodigde personele capaciteit en expertise binnen Stadsregio Parkstad Limburg.

A. Juridische inpassing binnen GR

In de afgelopen periode is het thema 'klimaatadaptatie' tijdelijk opgepakt door Stadsregio Parkstad op verzoek van het SWPL. Met het afronden van de 'Klimaatadaptatiestrategie Parkstad Limburg' en 'Actieprogramma Klimaatadaptatie Parkstad Limburg' is dit traject formeel afgerond. In de gewijzigde GR van 1 mei 2021 (artikel 2, lid 3b), zijn energie en duurzaamheid (inclusief klimaatadaptatie en circulaire economie) als onderwerp van de kern-agenda opgenomen, weergegeven in het Blauwe Schema. De Bestuurscommissie heeft dus al bevoegdheden op het gebied van klimaatadaptatie op het niveau van de colleges. Het thema 'water' is echter een nieuwe toevoeging. Hiervoor dient de GR te worden aangepast.

memo

Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Vanaf dit moment hebben gemeenteraden meer mogelijkheden gekregen om hun kaderstellende en controlerende rol binnen samenwerkingsverbanden waarin zij deelnemen, te versterken. Als onderdeel van de wijziging (Artikel 1) krijgen gemeenteraden de mogelijkheid bij het treffen, wijzigen, toe- en uittreden uit een regeling vooraf een zienswijze te geven op het ontwerp daarvan. Gemeenteraden kunnen deze zienswijze tot 8 weken na ontvangst indienen.

Wijzigingen aan de GR lopen via het Dagelijks Bestuur van Stadsregio Parkstad Limburg. Geadviseerd wordt derhalve om het besluitvormingstraject incl. beoogd tijdspad door het DB uit te laten werken, in nauwe afstemming met de concernjuristen.

B. Borging samenwerking waterketenpartners

Stadsregio Parkstad Limburg werkt sinds 2014 met een Gemeenschappelijke Regeling (GR) van enkel colleges. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de zeven gemeenten. Het Algemeen Bestuur uit de burgemeesters aangevuld met zeven wethouders, van iedere gemeente één.

Het toevoegen van de waterpartners (Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg), als niet zijnde gemeenten aan de GR, is onlogisch. Vanuit de waterpartners bezien is dit ook een vreemde constructie, voor de WML, zijnde een NV is dit juridisch zelfs niet mogelijk.

Gemeenten en de waterketenpartners hebben gezamenlijk geconstateerd dat ze veel waarde hechten aan de samenwerking. In voorliggende casus dat de gemeenten de ambitie hebben om de coördinerende rol voor water en klimaatadaptatie bij de stadsregio onder te brengen moet er dus een alternatieve constructie worden uitgewerkt die recht doet aan de waarde die partijen hechten aan een langjarige en duurzame samenwerking en die ondersteunend is aan het bereiken van de gestelde doelen en ambities. Een herijkte samenwerkingsovereenkomst (SOK) in de vorm van een convenant (o.i.d.) tussen de stadsregio Parkstad Limburg (vertegenwoordiger van de 7 Parkstad gemeenten), Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en WML is een voor de hand liggende keuze.

De bestaande samenwerkingsovereenkomst is redelijk vrijblijvend. Een nieuwe overeenkomst moet op inhoud ambities uitstralen om de juiste acties in gang te kunnen zetten voor een waterveilige en klimaatbestendige regio, (financieel) commitment, mandaat en een langjarige looptijd zijn de randvoorwaarden voor een geslaagde samenwerking.

Stadsregio Parkstad hecht aan een langjarige samenwerking met de waterpartners. Een langjarige samenwerking, bijvoorbeeld parallel aan de looptijd van de tranches van het deltaprogramma, biedt de organisatie financiële meer financiële zekerheid. Dit stelt Stadsregio Parkstad Limburg in staat te investeren in een kwalitatieve en kwantitatieve personele ondersteuning op de onderliggend opgave.

C. Overleg/ besluitvormingsstructuur Bestuurscommissie(s)

Concreet is de beslissingsbevoegdheid van de Stuurgroep van de Waterwerkregio in het verleden beperkt geweest. Voorstellen die instemming verkregen van de stuurgroep dienden door de colleges te worden bekrachtigd, met uitzondering van operationele aspecten.

Voorgesteld wordt om 3 maal per jaar een bestuurlijk overleg in te plannen voor de werkregio, voorafgaande aan de Bestuurscommissievergadering. Bij dit bestuurlijk overleg “water en klimaatadaptatie/werkregio” schuiven dan naast de betrokken wethouders van de Parkstad gemeenten ook de bestuurlijk vertegenwoordigers van Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en WML aan. Deze frequentie sluit aan bij de huidige overlegstructuur van het SWPL, die als toereikend wordt ervaren. Daarmee wordt een toename van de bestuurlijke drukte van waterketenpartners voorkomen.

Voorstellen die instemming verkrijgen van het bestuurlijk overleg “water en klimaatadaptatie/werkregio” worden vervolgens ter besluitvorming aan de verschillende gremia voor te leggen. Door het toevoegen van de thema’s water en klimaatadaptatie aan de strategische agenda van de GR Parkstad Limburg (zie punt A), heeft de Bestuurscommissie mandaat om op collegeniveau besluiten te nemen. Besluiten waarvoor besluitvorming op het niveau van de gemeenteraad is benodigd, worden individueel ter besluitvorming aan gemeenten aangeboden middels een eensluidend raadsvoorstel.

memo

In voorkomende gevallen dat het DB-lid van het waterschap vanuit zijn of haar publieksrechtelijke taak een overeenkomst mee moet of wil tekenen kan dit pragmatisch worden opgelost met een mandaat van het Dagelijks Bestuur van het Waterschap. Deze constructie wordt nu ook toegepast bij de aanstaande ondertekening van de subsidie aanvraag van de DPRA-impulsgelden.

Mogelijke inbedding binnen BC Ruimte & Mobiliteit

In de zgn. 'Ruimtelijke ordeningsbrief' d.d. 17 mei 2022 informeert Minister De Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) de Tweede Kamer over het fundament voor de ontwikkeling van het nationale ruimtelijk beleid. In de brief wordt aangegeven dat het Rijk de regie herneemt en dat, in de herwaardering van het nationaal ruimtelijk beleid, de draagkracht van het bodem- en watersysteem weer meer sturend zullen zijn voor alle ruimtelijke plannen en de ruimtelijke inrichting van Nederland. Het afstemmen van ruimtelijke keuzes over woningbouw, energietransitie, natuur, landbouw, infrastructuur en economie op de staat en de kwaliteit van de ondergrond en de natuurlijke dynamiek van het water staat daarbij centraal.

Het Nationaal Programma 'Water en Bodem Sturend' van het ministerie van IenW operationaliseert het principe 'water en bodem sturend' uit het Coalitieakkoord. Hierin wordt het Nationaal Water Programma 2022-2027 nader uitgewerkt. Het formuleert de randvoorwaarden en structurerende keuzes die nodig zijn om de draagkracht van water- en bodemsystemen structureel ruimtelijk te borgen. Het programma richt zich o.a. op de thema's hoge zandgronden, klimaat- en waterrobuust verstedelijken, ruimte voor het watersysteem en de bescherming van de bodem en ondergrond. Naar verwachting zullen in oktober 2022 richtinggevende uitspraken worden vertaald naar doelen en randvoorwaarden om klimaatadaptatie standaard mee te nemen bij nieuwe gebiedsontwikkelingen.

Het Rijk gaat de komende jaren daarnaast vol aan de slag in gebieden waar nationale opgaven in het fysieke domein dusdanig stapelen dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is. Met de NOVI is reeds een eerste selectie van deze gebieden gemaakt, de huidige NOVI-gebieden. De bestaande NOVI- en verstedelijkingsgebieden worden verder ontwikkeld en zullen de NOVEX-gebieden gaan heten. Binnen NOVEX gebied Zuid-Limburg gaat het daarbij om het 'duurzame behoud en klimaatbestendig maken van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg'.

Daarnaast wordt naar aanleiding van de recente wateroverlast, het programma waterveiligheid en ruimte uitgerold. Hoewel de governance-structuur van dit provinciale programma nog in ontwikkeling is, is regionale afstemming in dit dossier wenselijk.

Gelet op bovenstaande (beleids-)ontwikkelingen op nationaal en provinciaal niveau, is het zinvol om in afstemming met de Bestuurscommissie Ruimte en Mobiliteit de mogelijke inbedding binnen deze Bestuurscommissie nader te verkennen. Daarmee sluit klimaatadaptatie nauw aan op reeds lopende trajecten.

D. Werving en borging personele capaciteit

Om de (bestaande) taken en opgaven structureel op adequate wijze in te vullen, is naast een langjarig commitment van alle betrokken partijen (zie punt B) is een structurele uitbreiding van de personele capaciteit van het regiobureau noodzakelijk. Enkel op deze manier kan voldoende gekwalificeerd personeel met de juiste competenties worden aangetrokken en vastgehouden. Naar verwachting is de druk op de arbeidsmarkt met name wat betreft het thema 'water' de komende jaren hoog, gelet op de recente overlast en de uitrol van het programma waterveiligheid en ruimte.

In de afgelopen jaren is ca. 1,3 fte beschikbaar gesteld voor e coördinatie van regionale processen, vertegenwoordiging in (boven)regionale overlegstructuren en de coördinatie en trekkersrol van het actieprogramma klimaatadaptatie. In het verzoek namens de waterwerkregio Parkstad wordt in de komende periode een benodigde inzet verwacht van circa 2 fte, inclusief 0,2-0,4 fte voor coördinatie en afstemming. Om de benodigde kennis, ervaring en trekkracht te organiseren is ons advies om in te zetten op 1 senior programmamedewerker met ruime ervaring op het themaveld 'water' (schaal 12) en 1 programmamedewerker op het snijvlak van 'water' en 'klimaatadaptatie' (schaal 11). De benodigde financiering dient structureel in de samenwerkingsovereenkomst (zie punt 2) te worden geborgd.